

EHL-i BAĞY

(bk. BAĞY; DÂRÜLBAĞY).

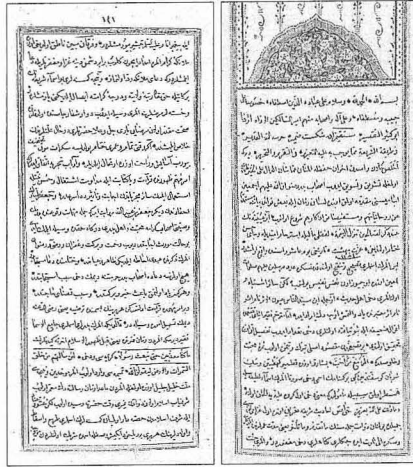
EHL-i BEDİR

(أهل بدر)

**Bedir Gazvesi'ne katılan
sahâbileri ifade eden bir tabir.**

Hicretin 2. yılında müslümanlarla Mekke'li müşrikler arasında Bedir mevkiinde meydana gelen Bedir Gazvesi'ne katılan ashap Ehl-i Bedir veya Bedrî adıyla anılır. Sayıları 313 kadar olan Ehl-i Bedir'den Kur'an-ı Kerim'de (Âl-i İmrân 3/123) ve Hz. Peygamber'in hadislerinde övgü ile söz edilmiş, hepsinin cennetlik olduğu dair kudsî ve merfû hadisler muteber hadis kitaplarında yer almıştır (meselâ bk. Buhârî, "Meğâzî", 9; *Müsned*, I, 105). *Şahîh-i Buḥârî*'de kırk dördünün adı verilen Ehl-i Bedir'in müslümanların en faziletliileri olduğu da hadislerde zikredilmiştir. Nitekim Hz. Ömer divan teşkilâtını kurunca divan defterine ilk önce Ehl-i Bedir'in yazılmasını emretmiştir. Bu anlayış İbn Sa'd'ın sahâbe tasnifinde de görülmekte olup ona göre fazilet bakımından beş gruba ayrılan sahâbilerin ilk tabakasını Ehl-i Bedir oluşturur. Hâkim en-Nisâbü'nin yaptığı tasnife göre Ehl-i Bedir yedinci, Abdülkâhir el-Bağdâdî'nin tasnifine göre ise sekizinci tabakada yer almaktadır. Ehl-i Bedir'den bazıları çeşitli vesilelerle Medine dışına çıkıp muhtelif memleketlere göç etmiş olup bunlardan yirmi dört veya yetmişinin Küfe'ye yerleştiği nakledilir. En son vefat eden Bedrî olarak ensardan Ebû Üseyd Mâlik b. Rebâa es-Sâidî (ö. 60/680) veya Ebû'l-Yeser Kâ'b b. Amr'ın (ö. 55/675), muhacirlerden ise Sa'd b. Ebû Vakkâs'ın (ö. 56/676) isimleri zikredilir. Sonradan çeşitli sebeplerle "Bedrî" nisbesini alan kişilerin Ehl-i Bedir'le bir ilgisi yoktur.

Ehl-i Bedir hakkında müstakil kitaplar yazılmıştır. Zehebî'nin (ö. 748/1348) *Hâletü'l-bedr fî 'adedi ehli Bedr*, Abdülkâdir b. Şeyh el-Ayderûs'un *el-Enmü-zecü'l-laḥîf fî ehli Bedri's-şerîf*, Şehâbeddin Ahmed b. Âmir es-Sa'dî el-Hadramî'nin *Şerḥu's-şadr fî esmâ'i ehli Bedr*, Abdüsselâm b. Tayyib el-Kâdirî'nin *Recâ'ül-icâbe bi'l-Bedriyyîn mine's-şahâbe*, Şehâbeddin Ahmed el-Menî'nin *Şerḥu's-şadr bi-şerḥi urcûzeti istinzâli'n-naşr bi't-tevessül li-ehli Bedr*, Müstakimzâde Süleyman Sadeddin Efendi'nin (ö. 1202/1787) *Ricâlü'l-Bedr*, Mur-

Müstakimzâde'nin *Ricâlü'l-Bedr* adlı risâlesinin ilk iki sayfası (*Resâli'l-Müstakimzâde* içinde, TSMK, Yeniler, nr. 4404/17, vr. 136^a-137^a)

tazâ ez-Zebîdî'nin (ö. 1205/1790) *Şerḥu's-şadr fî şerḥi esmâ'i ehli Bedr* adlı eserleri bunlar arasında sayılabilir (bu konudaki eserler hakkında daha fazla bilgi için bk. Okîç, s. 43-44; Bikâî, *Ehlü Bedr* [nşr. A. Fâhürî], nâşirin girişi, s. 20-21).

BİBLİYOGRAFYA :

Müsned, I, 105; III, 396; Buhârî, "Meğâzî", 9, 11, 13; İbn Mâce, "Muḥaddime", 11; Ebû Dâvûd, "Sünnet", 9; Bağdâdî, *Uşâlû'd-dîn*, Beyrut 1401/1981, s. 302; Hâkim, *Ma'rifetü 'ulûmî'l-ḥadîs*, s. 23; İbn Hacer, *Fetḥu'l-bâr* (Sa'd), XV, 198-200; Sehâvî, *Fetḥu'l-muḥîş*, III, 113, 115, 121, 138, 270; Süyûtî, *Tedribü'r-râvî*, s. 408-409; Şevkânî, *Derrü's-seḥâbe*, s. 123-126; Abdülârif b. Ahmed el-Bikâî, *Ehlü Bedr* (nşr. Abdülârif Fâhürî), Beyrut 1409/1989; *İzâhu'l-meknân*, II, 44-45; Brockelmann, *GAL*, II, 531; *Suppl.*, II, 391-392, 553; M. Tayyib Okîç, *Bazı Hadis Meseleleri Üzerinde Tetkikler*, İstanbul 1959, s. 43-45; İyâde Eyyüb el-Kübeysî, *Şahâbetü Resûlillâh fi'l-Kitâb ve's-Sünne*, Dimaşk 1407/1987, s. 104-116.

ABDULLAH AYDINLI

EHL-i BEYT

(أهل البيت)

**Hız. Peygamber'in aile fertleri için
kullanılan bir tabir.**

"Ev halkı" anlamına gelen Ehl-i beyt (ehlü'l-beyt) terkihi ev sahibiyile onun eşi-ni, çocuklarını, torunları ve yakın akrabalarını kapsama alır. Câhiliye devri Arap toplumunda kabilenin hâkim ailesini ifade eden Ehl-i beyt tabiri, İslâmî dönemden itibaren günümüze kadar sadece Hz. Peygamber'in ailesi ve soyu mânasına gelen bir terim olmuştur. Daha

çok Şîî kaynaklarında bunun yerine itre (العترة) kelimesi de kullanılır.

Kur'an-ı Kerim'de ehl ve beyt kelimeleri birçok ayette geçer. Bu ayetlerden anlaşıldığına göre ehl "sahip, taraftar" gibi sözlük anlamlarından başka "aynı mekânı paylaşanlar; bir dine yahut peygambere inananlar; zevce"; beyt de "ev, Allah evi (cami)" ve "aile" mânalarında kullanılmıştır (M. F. Abdülbâkî, "ehl", "beyt" md.leri). "Ehlü'l-beyt" terkihi ise üç ayette geçmektedir. Bunların birinde Hz. İbrâhim'in (Hüd 11/73), birinde Hz. Mûsâ'nın (el-Kasas 28/12), birinde Hz. Peygamber'in (el-Ahzâb 33/33) Ehl-i beyt'i zikredilerek Hz. Mûsâ'nın ev halkı, diğerlerinin de hanımları kastedilmiştir. Hz. Peygamber'in hanımlarına hitap eden ayette Allah'ın onları buyruklarına itaat etmeye çağırıldığı ve böylece kendilerini günahlardan temizlemeyi dilediği anlatılmıştır.

Hadis olarak nakledilen çeşitli rivayetlerde de Ehl-i beyt tabiri yer almaktadır. Bunların bazısında ashâbın (Buhârî, "Şavm", 30), birçoğunda ise Hz. Peygamber'in ev halkından bahsedilmiştir. Resûl-i Ekrem'in ev halkından söz eden rivayetlerin bir kısmında belirtildiğine göre Resûlullah ashâba, Kur'an ile Ehl-i beyt'inden ibaret olan iki değerli kaynak bıraktığını söylemiş ("sekeleyn" hadisi) ve onlar hakkında dikkatli olmalarını istemiştir (*Müsned*, V, 181; Müslim, "Fezâ'ül-ş-şahâbe", 36). Ancak daha yaygın olan rivayetlerin bir kısmında -meselâ Vedâ hutbesinde- sadece Kur'an zikredilmekte, bazılarında ise onunla birlikte sünnete sarılma hususuna önem verilmiştir (meselâ bk. Ebû Dâvûd, "Menâsik", 56; İbn Mâce, "Menâsik", 84; *el-Muvaḥḫatâ*, "Kâder", 3).

Hız. Peygamber'in Ehl-i beyt'ine kimlerin dahil olduğu meselesinde farklı görüşler mevcuttur. Bazı rivayetlere göre Resûl-i Ekrem, Zeyneb ile evlendiği gün başta Âişe olmak üzere bütün hanımlarının odalarını dolaşmış, her birine, "Allah'ın selâmı üzerine olsun ey Ehl-i beyt!" diye hitap etmiş ve onların Ehl-i beyt'in asıl mensupları olduğunu vurgulamıştır (Buhârî, "Tefsîr", 33/8). Diğer bazı rivayetlere göre ise Ehl-i beyt'e ilişkin âyet (el-Ahzâb 33/33), Hz. Peygamber hanımlarından Ümmü Seleme'nin odasında iken nâzil olmuş, Resûlullah da orada bulunan veya sonradan gelen Ali, Fâtıma, Hasan ve Hüseyin'i abâsının altına alarak, "Allahım, bunlar benim Ehl-i beytimdir, onları günahlarından te-